

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknél, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Dr. Franciscy Lajos

felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:
Dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitorsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény. Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Magyar birtokpolitika.

Magyarország területén, a legutóbbi évek, sőt mondhatnók évtizedek óta szokatlan forrongás észlelhető, mely forrongást nemzetgazdasági szempontból értve és vizsgálva, lehetetlen valamely komoly, mélyenfekvő közgazdasági baj jelenlétét észre nem venni, mely kóros közgazdaság jelenség következményeiként mutatkozik a kivándorlás veszedelmének mérhetetlen következményű elfajulása, a nemzetközi tanok és jelfogások rohamos terjedése.

Főleg ez utóbbi körülmény, nem mint megdönthetetlen erő, csupán mint számottevő jelenség és mint valamely mély gyökerű kóros jelenség következménye, készíti a kutató elmét az eredő feltárására, vagy legalább is kutatására, melyre vonatkozólag végzett kutatások s a szerzett tapasztalatok egybevetése után aligha csatlódik a figyelmes kutató, ha a mi szép hazánkban dúló és pusztító bajoknak kútforrásait a földnél s a földdel és a földbirtoklással összefüggő kérdések megoldásánál keresi.

A magyar közvélemény megszokta a multban a hangzatos jelszavakat! Ezek a jelszavak az ipar, a kereskedelem boldogításának jegyében, — amint a tények igazolják, — alig haladták meg, az első

sorban boldogítandó székesfőváros merkantilis igényeit és határait. Évtizedeknek kellett elmúlni míg a magyar föld érdekeinek leghivatottabb öre és gondozója székébe oly éleslátású férfiút sikerült találni, ki az ország széles rétegeit lázba ejtő közgazdasági forrongás indító okait, nem a bársonyszék közvetlen közelében, de künn a pusztán, künn a szabad természet ölen kutatta fel s a legjobb meggyőződés hangján állíthatjuk, hogy találta is meg.

Örömmel vehet róla tudomást minden magyar gazda, hogy a közeljövő kérdése, a helyes magyar birtokpolitika inaugurálása tekintetében megindult a munka, melynek első és igen számottevő jelensége az a körülmény is, hogy a magyar földművelésügyi tárca jövő évi költségvetésében már szankcionáltatott az a 10 milliós tétel, mely az országos telepítési alap támogatásának első részletét képezi, ahhoz a 100 milliós előirányzathoz, mely a legközelebb már a törvényhozás elé kerülő telepítési törvény megalkotásával a magyar földbirtokpolitika helyes és céltudatos fejlesztésére nyit ösvényt.

Vázlatosan érintve e kérdést, valóban elérkeztünk az utolsó órához, melyben tenni és cselekedni kell a birtokpolitika terén. Cselekedni kell pedig, az immár

rendelkezésre álló statisztika és tapasztalatok figyelembe vételével oly irányban, mely a helyes birtokmegoszlás felé haladva és az üzletszerűen kihasznált birtokfeldarabolási törekvéseket mai formájában visszazoritva, intézkedések tétessenek a magyarság és a magyar közgazdasági élet gerincét alkotó *kisebb birtokok alakulására*.

A kultúra alatt álló 49 millió hold földterületből kerekszámban 20 millió hold föld van ezidőszerint kisgazdák kezében. Ez a 20 millió hold föld körülbelül 2 millió 600,000 kisgazda közt oszlik meg, vagyis egy-egy kisgazdára átlagban 8 hold föld esik. 15 millió hold föld van a 100 holdon felüli birtokosok kezében és kerekszámban 14 millió holdat tesz ki a jogi személyek birtoka. Eszerint az összes magánbirtok 59% százholdon aluli kisbirtokosokra esik és csak 41% jut a 100 holdon felüli birtokokra. Ez az arányszám így ugyan nem tűnik fel kedvezőtlennek, csak az a baj, hogy a fenti 15 milliós tétel egyáltalán nem a magyar középosztály kezén van, az 59%-os eloszlás is nagyon nagy tulajdonos számot mutat, úgy hogy az eloszlás maga, mindkét kategóriában a leghetlenebb. Túlsúlyban vannak ugyanis az olyan birtokegységek, melyek nem elegendők egy család eltartására, de még

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Az amerikai színházokról.

Írta: **Vértési Károly.**

Amerikában nincs színházi élet és a színházi előadás akrobata mutatványokkal és bohókodással vegyenesen fordul elő.

Színirodalmuk nincs, elsőrendű szellemi termékek nincs, a terméketlen írók európai, többnyire angol levegőben játszó darabokat alkalmaznak amerikai színre, csak a dalok és a rimkóvácok által összeűtött durva versszakok, egyenetlenség-gel sorok összelocsantása, amerikai szövegítés, tákolmány, irodalom, hivatott tollú írók nélkül. Holttermelők. A költészet berkeiben nem lépnek messzire, az olympusi magaslatokra nem jutnak fel, Apolló felkent papjai nem lesznek. „A költő és a sorsharag egy anyaméhben született”, mondja maga a költő. Világraszóló, forró szívű, ihletett lelkű nagy költőjük, az írás és nyelv mesteri művészüke kevés van. Költészetük éretlen, forratlan, csiszolatlan. Keserves összehozatal, izzadságszülte költemény, kevés kifejező erejű toll. „Isten menten minden szegényt a tollforgástól”, mondja Pestalozzi. Utólérhetetlen erejű tollal bír, nagy-

szívű költőjük nincs, „hogy oldja szellemem az anyagot fel”, mint Goethe mondja Schillerről. A legrejtettebb természeti jelenségnek is nyilvánvalónak kell lennie a költő előtt. Több olyan költőjük van, kiről mondják: „tűzbe felét, újra felét... és vár az isteni kar.” Nincs Goethejük, aki tíz évig dolgozott Faust-ján, de vannak írók, kikben sok vonás van Marxból, Nietzsche és Schopenhauerből. Járatlan utakra nem farsztják fantáziájukat.

Az irodalmi tolvajságot névtelenséggel engesztelik ki a pávatollal ékeskedő esókák. Amerikában mindezek dacára nagyon szeretnek a színházba járni, arról, nyilvános közbiralat tárgyává tevén, szívesen is beszélnek a derűs boheme-iárról, miáltal a színházak megszerzik a közfigyelmet.

A közönségnek nincs megállapodott ízlése, annál kevésbé műízlése, érzelem mélysege, azért kegyesebb bíráló. A mi és az ő kulturájuk, külön alapozott. Hátramaradottság részükről. A férfi inkább az üzlet után futkos, klubba jár, mintsem hogy óráig egyhelyben ülne, pedig az amerikai zártszékek a miénkénél kényelmesebbek, a szék-sorok között nagyobb tér van, mert az ideges yankee izeg-mozog szüntelen. A koravén ifjúság, embernai emberek is, az üzleti órák után inkább

máshol kamatoztatják az idejüket és csak kivételesen járnak színházba. Akkor is inkább az érzékingerlő durva mutatványokra, melyekben a poetikusabb érzések el vannak tompulva.

A színházak magánvállalatok, azokat nem segíeyezi senki, az állam legkevésbé. A vállalkozók (impresszáriók) megütik a nagy dobót, mikor valamely európai opera csillagot, nemes művésztü énekesnőt vagy már kiforrt művészerőt szerződtetnek. Hullik a dollár özönével ilyenkor, mikor mesterileg alkalmazkodni tudó hangokat hallhatnak. Patti Adelina 50 esteért 250,000 dollárt kapott előre kifizetve. A nagy művésznőt, világhírű divát külön vonaton hozták, vitték egyik helyről a másikra, zongoratermet rendeztek be neki a vasuton, a világot jelentő deszkára való fölléptekor virágot hintettek az útjára. Férjének, Nicolininek, a neki kijáró tiszteletből, vadászotkat rendeztek, kedvében jártak. A világhírű énekesnő, gyémántjaival, két millió koronát érő értékeseivel, mely rajta többnek látszik, mint másom, nagyobb hatást ért el, mint a művészetével, mert a tündöklő kövek értékét megbecsültették, a művészetét nem egészen jól fogták fel, mert hiányos a zenei hallásuk. Így voltak Sarah Bernhard, Duse Eleonora művészi játékával, magas volt az nekik, de azért búsán fizettek, megújuló tetszés

arra sem, hogy azokon okszerűen gazdálkodni lehessen. Bűnös dolog volt tehát a legutolsó évtized okszerűtlen parcelázási lázának fizletszerű kihasználása, mely csak az ilyen törpebirtokok számát szaporította akként, hogy azok tulajdonosai maig is remény nélkül küzdenek még a tényleges és teljes tulajdonjog megszerzése tekintetében.

Az egészségesebb birtok megosztás érdekében pedig a kisebb tüzemek alapítására kell törekedni, akként azonban, hogy a földhöz juttatandó kisembereket fel kell vértetni a tudásnak azzal a fegyverével, mely nélkül ma már az életharcát megküzdeni nem lehet. Mikor tehát a helyes és okszerű magyar birtokpolitika művelésére a kisgazda népgazdasági intelligenciának emelése lehet a kiinduló pont, az ebben elért előrehaladás mérvéhez képest haladjon a törekvés is a birtokkomplexumok megosztásának előmozdítására, addig a határig azonban, hogy ez a feldarabolás részleteiben a jövő fejlődést szolgálhassa és ne csak felszecsckázása legyen ez a magyar földnek.

Nemzetgazdasági igazsággént állítható fel tehát a tétel, hogy ez ország sorsának jobbrafordulása a kisbirtok megerősítésétől, a földbirtok helyes megosztásának előmozdításától függ; de e probléma megoldásánál egyrészt a fejlődésképes kisbirtok határvonalának megállapítása, másrészt kérlelhetetlen szigor a jóindulatú cselekvés mezejére betolakodó parcelázási üzérkedés visszaszorítására, legfőként pedig a tervszerű és évtizedekre terjedő akció oly körültekintő vezetése szükséges, mely kifejezetten a magyar kisbirtok szaporodását és terjeszkedését mozdítsa elő, nehogy a túlhajtott kedvezés és kedveskedés a nemzetiségi vidékek megbízhatatlan elemeinek terjeszkedését tegye lehetővé a magyarság rovására!

között a dicseret hangos szavával halmozták el őket. Halandó hallhatatlanok, kiket kegyel mind a két világ műértő közönsége!

Mikor a másik világhírű, Melba asszony, a newyorki operaházban énekelt és föllépésével lázba ejtette a közönséget, 500,000 dollár értékű ékszer volt rajta, de az amerikai nők, a milliárdos asszonyok is kitétek magukért azon alkalommal, 50 millió dollár értékű ékszer raktak magukra. Nálunk ehhez képest elenyésző csekélységekkel is feszelegnek némelyek.

Egy premiere-t adtak elő egy amerikai színházban, a ház a darabbal telve volt, habár az, egy ütöt taplót sem ért, nagyon kétes értékűvé vált a hatás.

Az első felvonás utáni szünetben, a színházi szolgálta jeget kiabál, árusítván azt fenhangan.

— Köszönöm már le vagyok hűtve, mondta a hölgy. Si non e vero, ben trovato.

Színházak, színházszerű mulatóhelyek dolgában Amerikában Newyork vezet, ez a színházak városa, mert egy városban sincs annyi színház, világot jelentő deszka, mint itt. Állandó színház van 75, de még több az olyan, szellős nyári színház, melyben időnként tartatnak előadások. Legnevezetesebb a Metropolitan Opera Hous, ebben tárja ki a város képességét, gyönyörködtető ere-

A F. M. K. E. évkönyve.

Mint lapunk más helyen olvasható, a FMKE f. hó 26-án Ruttkán tartja XXVII. évi rendes közgyűlést. Ilyen alkalommal szokta az elnökség a főtákar által szerkesztett évi jelentést szétküldeni, mely arra jó, hogy a legtöbb tag el ne olvassa.

Sajnos, hogy mi ezt nem tehetjük s ha csak egy kicsit gondolkozunk, akkor a jelentésben foglalt dolgokat leszállítjuk kellő értékére és azt állítjuk, hogy a FMKE a pánszláv törekvésekkel szemben edes kevés védelmet nyújtott. *Nemzetiségi vidékeken* szervezett magyar dalos köreivel az egyesület célt nem ért el, könyvtárával még kevesebbet. Egyszerűen különös állítás, hogy „szemmel tartja a nemzetiségi izgatokat s a magyar kultúra hatalmával ellensúlyozza törekvéseiket.” Ugyan hol és mikor?

Az évkönyv mostani alakjában teljesen fölösleges, 1908-ban 1398.66 koronába került, a választmányi tagok névsorát közölni nem indokolt; az elnökség jelentése elég üres; a 13. lapon közölt elnökség munkássága között a kulturpalota érdekelhetne, azonban a nyitrai közvéleménye az, hogy ez kidobott pénz, mert a tervezett előadásokból a palotában úgy sem lesz semmi.

Az analfabéták oktatása Nyitra megyében 24 helyen történt a főtanfolygató segélyével, a FMKE kötelessége lett volna jutalmazni a tanítókat, de nem tette, mert más kiadásai voltak. Jutalmat kaptak a barsiak, holott csak négy helyen történt az oktatás. *Kongrua törvényről* is tárgyalt a FMKE, látszik, hogy kevés a dolga, hát már annyira hazafiatlanok azok a püspökök és papok, pedig a FMKE épületét most még ezek tartják, mert ha a falvakban célt értek, az annak a hazafiatlan klérusnak egyedüli érdeme.

Az egyesület tanoncokat is szállított, az ovodai napköz otthon születése előtt meghalt. Az „*En Ujságomról*”-ról, mely szintelen lap, e helyen többször volt szó, a katolikus „*Kis Pajtás*”-ról a vezetőség nem akar tudni; az új ovodai politika helytelen, egymásután az államnak adják át, 58 ovodája volt az egyesületnek, most van csak 34. Pedig ha magyarosítani akar, a mint kellene is, csak egy eszköz áll számukra és ez az ovoda, de ezt céltudatosan kell vezetni, a vidékeket egymásután központi körökből bővülő rendszerben kellene a kis gyermekektől kezdve edes magyar nyelvünkre megtanítani, akkor célt ér.

Állapodjunk meg azonban a könyvtáraknál, melyből 137 van az egyesület vezetésében. Azt hi-

jét, és minthogy az amerikaiak mindent megbecsülnek, mert szeretik tudni, mit ér valami, ehhez a legnagyobb színházhoz 2,650,000 dollárnyi értéket kötöttek, így tehát mondjuk, fölrug néhány millióra.

Az amerikai színházak többnyire dísztelen épületek, többet ér a telkük, mint rajta a muza temploma. Keresni kell a színházakat az utcában. Annál könnyebben botlunk az olyan vendégmarasztaló házakba, melyekben osztrigát enni, brandy-t whisky t inni lehet. Thalia Newyorkban legelőször 1750-ik évben nyert otthont. Az idők folyamán keveset fejlődött.

Sziporka.

Bölcs előrelátás.

— Miért megy ki urambátyám olyan korán a vonathoz? Hiszen a vonat csak két óra múlva indul.

— Igaz, de nekem mindig csak a pályaudvaron jut az eszembe, mi mindent felejtettem otthon. Hát jóval előbb megyek ki, hogy elég időm legyen még hazamenni és megint visszatérni.

szem nem tévedek, ha állítom, hogy művelődést csak oly nyelven lehet elsajátítani, a melyet értünk. Jókai, Mikszáth művei megértésére a magyar nyelv alapos tudása szükséges. Zola művei többet rontanak, mint használnak, már pedig többen mondták, hogy ilyenek is vannak azokban a népkönyvtárakban. Ha tehát könyvtárakkal akarjuk terjeszteni a magyarság ügyét, akkor a tótok kezébe adjunk jó magyar könyvet, hogy átolvassák, mert annál, aki beszél a magyar nyelvet, az magyar marad a FMKE nélkül is. Magyar helyre könyvtárt alapítani, nem az egyesület célja.

Ezen előzmény után állítom, hogy a könyvek legnagyobb részét meg nem értik a tótok, (mert ezek megnyeréséről van szó) tehát kár a pénzért és az egyesület célt nem ér velük. Ha tehát az egyesület évenként 5000 koronát áldoz, ezt sokkal céltudatosabban kellene gyümölcsöztetni pl. 2500 koronát fordít tanítóok jutalmazására és a többiből helyesen kiválogatott ifjúsági, illetve iskolai könyvtárakat szervez.

A jövő évi költségvetésből egyszerűen törülhető a Hivatalos lap 400 kor. évi segélye, hivatalos utazási költség 1000 (szerezni kell szabad jegyet hazafias működés céljaira), a könyvtárak tétele 5000 bátran módosítható, az évkönyv 1000 koronája is leszállítható, mert a vidéken olcsóbb a nyomás és fölösleges ily terjedelmes jelentés, törölhető a hazafias célokat szolgáló egyesületek 1000 korona segélye. Apasztható a nyomdai számla 2684.20 kor., nem kell minden csekélyességből nyomda-számlát csinálni. Nagy drágaság van.

Az egyesület érdemes vezetősége majd mérlegeli a sine ira et studio fűzött megjegyzéseket, melyeket, ismételtelen b. figyelmükbe ajánlunk.

Cato.

A mamák figyelmébe.

Lapunk mult számában megemlékeztünk arról a túltengésről, mely részint a hivatalnoki, részint a tanári pályán tapasztalható. Nagy a szülői gondja, hogy fiaik jövőjét biztosítsák, de köztapasztalati tény, hogy nem kisebb a szülői aggodalma, ha leányaik jövőjére gondolnak. A fiatalság nőszülni nem igen akar, bő hozományt a mai drágaság mellett várni talán reszkirozzott dolog, nagyon sok lány marad pártában, s azért ezrével lepik el a nők különösen az ovónői és tanítónői pályákat, de itt is oly sok az okleveles kisasszony, hogy ma *öt ezer okl. tanítónő állás nélkül van.*

Igaz, hogy ez utóbbi öt ezer okleveles kisasszony között talán a fele nem azért végezte a képzőt, mintha megélhetését akarná biztosítani, hanem azért, mert foglalkozni akar tanulmányokkal, és otthon maradni, az ablak között regényeket olvasni, és sok üres, de divatos beszédet hallgatni nem akar. Sajnos azonban, ha ily leányka férjhez megy, a háztartásból edes keveset tud, már pedig egy okos háziasszony valóban áldás a mai fiatalságra, melynek szüksége van egy jó otthonra, egészséges élemezésre, szeretetteljes bánásmódra, hogy felejtse a vendéglők és kávéházak miázmas levegőjét, és megszeresse családi tűzhelyét. A háztartás ügyeibe pedig a leánykát be kell vezetni.

A külföldön belátták azt, hogy csak elméletet nyújtó leányiskolák nem felelnek meg a célnak, a leánygymnasiumok és felsőbb leányiskolák műveltséget adnak, de nem vezetnek be a növénydeket abba a munkakörbe, amely egy jó háziasszony élethivatása, és azért a külföldön is keletkeztek oly intézetek, melyek egyrészt a női munkaképességgel és készséggel természetesen egyező női keresetképességet fokozzák, másrészt a növénydeket az osztályrészükkül jutó vagyonnak okos megtartásában s gyarapításában kioktatják. Ilyenek a női gazdasági intézetek, melyek mintájára szervezve van az egyetlen hazai női gazdasági intézet Kassán.

E női gazdasági iskolát világi szaktanerők közreműködésével maguk a sz. orsolyarendi apácák vezetik, kik arra törekednek, hogy növendékeikben vallás-erkölcsös, hazafias irányú nevelést praktikus alapon biztosítsák. Evégből az intézet azon van, hogy növendékei a háztartás és belső gazdaság keretébe tartozó valamennyi ismeretet gyakorlati úton alaposan és rendszeresen elsajátítsák, a családi, köz- és társadalmi élet követelményeivel megismerkedjenek s végül a kellő színvonalon álló műveltséget a mennyiben ennek szükségessége fenforogna, más rendbeli (zenei, nyelvi, művészi) ismereteik kibővítése által is megszerezzék.

Az intézet Kassa sz. kir. város északnak eső részén, a pompás kilátást nyújtó erdős hegyek aljára, a kies Csermelyvölgy torkolatánál, a sz. Orsolyarend 15 holdas, nagyjából parkszerűen gondozott kerti területén fekszik. A 65 m. hosszú és 50 m. széles négyszögű, szabályos főépület közepét díszes kápolna foglalja el, a melyet jobbról és balról tágas udvar szegélyez. — A kápolnát és a két udvart körülzáró építmény hármassal emelkedéssel — mélyföldszint (souterrain), magasszint és emelet — bír. A mélyföldszinten foglalnak helyet a főző és mosókonyhák, éléstárak, étkezőtermek, vasaló, keuyersütő, hufüstülő helyiségek, zöldségraktárak, liszt- és fászkamrák. A magas földszinten vannak: az igazgatósági iroda, irattár, társalgóterem, a házfőnöknő lakása, festőszoba, munkatermek, tanterem, fürdő, zongoraszobák, felügyelőnői (garde de dame) lakás, cseléd-szoba, gazdasági szertár, szertári iroda s több helyiséget lefoglaló háziszövészet stb. Az emeleten van a hatalmas díszterem, hölgszalon, vendégszoba, fogadószobák, az apácák lakosztálya (clausura), a betegek szobája, cseléd-szoba, felügyelőnői (garde de dame) lakás, hálótermek, mosdószobák stb.

Megjegyzendő, hogy a főépület összes helyiségei, termei a célnak megfelelően izléses, modern berendezéssel s felszereléssel bírnak, továbbá villanyvilágítással, vízvezetékekkel s telephonnal vannak ellátva.

A kerti terület többi részét a díszkert, veteményes kert, különféle nemes fajtájú fákkal beültetett gyümölcsös, szőlődomb, csemegeszőlőültetvény, rosarium stb. foglalja le. Itt nyerne helyet a gazdasági csűr, granarium, gazdasági s kert szertárak, üvegházak, melegágyak, rózsahajtató, méhes, uszoda, tennisz-pálya, korecsolyapálya s lugasok.

E 15 holdas területtel kapcsolatban külön 3 kataszt. holdnyi területen letesült az intézet majorja a kertész és férficselelőség lakásaival, ló-, szarvasmarha- és sertésistállók, baromfiókkal s egyéb majorsági épületekkel. A majornak szintén a szükséges és célnak megfelelő felszerelése van.

Az intézetben gyakorlati és elméleti tárgyakat adnak elő, ilyen pl. háztartási teendők: A lakás takarítása. A butorok, szőnyegek, ruhane-műek gondozása s tisztántartása. Az elhasznált ruha célszerű felhasználása. Az éléstár, pince berendezése s kezelése. A gyümölcsös- és tejkamrának, padlásnak stb. rendbentartása. Ágyneműek gondozása. Asztalterítés és felszolgálat. Az élelmiszerek a piacon s üzletekben való takarékos bevásárlása stb.

Kenyér- és kalácsütés. A polgári háztartás keretében mozgó, nemkülönben a magasabb igényeket is kielégítő eledelkészítés. Szép és izletes táplálás. Italok kezelése. Betegeknek szánt ételek s italok készítése. Gyümölcsös- s konzervkészítés. A sertés terményeinek, u. m. hus, szalonna, kolbász, sonka stb. feldolgozása s eltar-tása stb.

Fehérnemű jegyzés. A himzés különböző nevei: fehérhimzés, vászonhimzés, tüfestés, árnyalt színes himzés, aranyhimzés, kalotaszegi-varrotas, esetneki-csipke, csipke-verés, lenge-munka (frivolite), gobelin, hardanger, point-lace, smyrna, északi-munka. A lakás és ruházat olcsó és izléses díszítésére szolgáló kézimunkák készítése. Kalap díszítés

és egyéb machamode-munkák, Fehérneművarrás. Kézivarrás, foltozás, műbeszövés, Szabásrajz. Gép-varrás. Kelengyék készítése. Ruhavarrás. Szabás-minta rajzolása. Felsőruhák mértékvétele, kiszabása, összeállítása, varrása és díszítése. A felsőruha átalakítása. Szabásmintakönyv készítése és a divat-lapokban megjelenő legújabb szabások alkalmazása. Kertgazdaság. Állattenyésztés. Tejgazdaság. Házi-szövészet.

Vallás-erkölcsstan, a növendékek megelőzőleg szerzett vallás-erkölcsstan ismereteinek ismétlése.

Társadalmi illemtan. Az erkölcsös társadalmi élet szabályainak ismertetése. A helyes modor s ildomos külső viselkedés másokkal való érintkezésben a magán-, családi és társadalmi élet különböző viszonyaiban.

Háztartástan. A nő szerepe a házi gazdálkodásban. A háztartási javak értéke. A jövedelem nevei s azok felhasználása. A szükséges és szükségtelen kiadások. Költségvetés és háztartási napló. A lakás megválasztása és beosztása. A célszerű és izléses lakásberendezés. A lakás rendbentartása. A világítás, fűtés. A táplálkozás. Az élelmiszerek tápláló értéke. A fűszerek. Ételek s italok ismertetése. Az élelmiszerek beszerzése. A piac és vásárcsarnokok. — A ruházatkészítés és ruházati anyagok ismertetése. — Az izlés és divat. A ruhane-műek gondozása. A szappanfőzés. A mosás, szárítás, mángorlás, keményítés, vasalás. — A cselédek és a velük való bánásmód. A munka-meg-osztás a háztartásban. A gyermeknevelés. A nő, mint a családi élet középpontja. A házi tűzhely szentsége.

Jogismeret. A közéletben gyakrabban előforduló jogügyletek: adásvétel, kölcsön, szolgálati és lakbérleti szerződés ismertetése; váltók és értékpapírok. A nő jogai és kötelességei a családban gyermekeivel és férjével szemben. Az eljegyzés és házasság körül fölmerülő jogviszonyok. A hozomány. A közszerzemény. A nő különös örök-lési jogai. Az özvegyi jog, stb.

Oly intézmény ez, melyet nem tudunk eleget ajánlani; aki részletes, képes prospektust akar, annak azt szívesen megküldi a sz. orsolyarendi női gazdasági tanintézet Kassán. C.

Ujdonságok.

Ő felsége születése napján f. hó 18-án a székesegyházban hálaadó istentisztelet lesz melyet gróf *Batthyány* Vilmos dr. coadjutor püspök úr végez. Az ünnepélyes szent misére a polgári és katonai hatóságok meghívottak. A szent mise 9 órakor kezdődik.

Szent István napján ősrégi szokás szerint ünnepélyes istentisztelettel üljük első szent királyunk ünnepét. Nyitrán a székesegyházban lesz ünnepélyes szent mise, melyet gr. *Batthyány* Vilmos dr. coadjutor püspök úr végez, a szent beszédet *Riszner* Gyula sekrestye-igazgató tartja. Az istentisztelet kezdődik 9 órakor.

Személyi hírek. Dr. *Mihalovics* Ede theol. tanár Veldes-ről Zsolnára érkezett, ahol tölti a szünidőnek hátralevő részét. — *Riszner* Gyula sekrestyei igazgató utjáról haza érkezett. — Dr. *Bozák* István felsőbb leányiskolai igazgató hosszabb körutat tesz és csak a hét végén tér vissza Nyitrára.

Dr. *Puchovszky* Balint esperes-plebános tátravidéki utjáról haza érkezett.

Egyházmegyei hírek. *Galló* István dr. a római német-magyar kollegium végzett növendéke segédlelkészi minőségben Hólakra küldetett. Áthelyezteték a következő segédlelkészek: *Ronchetti* József Hólakról Kassára, *Biringér* Rezső Kassáról Vágbesztercére. *Rusz* Sándor Vágbesztercéről Alsóricsóra. *Rédeky* Mihály Alsóricsóról Dombelvére, *Czeinszék* Endre Dombelvérről Csáporra.

Kinevezés. A helybeli pénzügyigazgatóság *Cserveny* Antal a privigyei adóhivatalhoz ideiglenes minőségű díjtalan adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

Nagyboldogasszony napja. A valóságos kath. lelket mély áhitattal tölti el ezen magasztos ünnep, a magyar szív pedig örömtől dobog. Hiszen annak égi győzelmet hirdeti, ki Sz. Istvántól oltalmába ajánlott nemzetünknek egy diadalmas ezredévet szerzett a királyságok történetében. Népünk honszerelmének a forrása mindenkor a vallásosságtól táplálkozott s csak így volt képes megküzdeni a sok és nagy viharal, mit a sors rá hozott. Vallásosságának kifejezője ma is a Magyarok Nagyasszonya iránti tisztelet. Az ő hatalmába vetett bizalommal óvja a második ezredév küzdelmes útját. Neki köszöni azt a nagy lendülettel megkezdett regeneráló munkát is, mely kulturánk és társadalmi életünk terén biztos léptekkel vezet a keresztény Magyarország felé.

Lóskay Gábor altábornagy, ő nagyméltósága, a kassai III. honvédkerület parancsnoka a mult héten néhány napig városunkban időzött és résztvett mostoha fiának Pfeiffer Miklós fribourgi theológusnak fölszentelésén. Az altábornagy úr amerre csak megfordult régóta jól ismert szeretetreméltósága, kedves előzékeny modora által tünt ki, s erre a pár napra visszavarázolta azokat az időket, midőn még mint nyitrai dandárparancsnok a városban osztatlan nagyrabecsülésnek és szeretetnek örvendett Folyó hó 13-án székhelyére Kassára utazott.

A nyitrai bucsu napján az istentisztelet legnagyobb részt a Mária hegyen van. A székesegyházból a körmenet körülbelül 8 órakor indul, amint fölért a menet bennt a templomban *Riszner* Gyula prédikál magyarul, a templom előtti téren *Kolos* József tótul, és a Szt.-Anna kápolna előtt dr. *Cserenyey* István magyarul. Szent misek lesznek a Mária hegyen reggel 5 órától kezdve. Délután a piaristák templomából 3 kor megy körmenet föl a hegyre, este 6 órakor letenye zárja be az ünnepet.

Dr. Krajcsovicz István borodnói subsidiarius, volt nyitrai segédlelkész Borodnón tifusban súlyosan megbetegedett és állapota komoly aggodalomra ad okot. Az első értesítés dr. Kaszala nevére érkezett f. hó 10-én este 3/9 kor, a távirat szövege ez volt: Krajcsovicz tifusban fekszik, ma elláttam szentségekkel. Filkora (zsolnai hitoktató). A megdöbbentő hír mindenütt mely és osztatlan részvételt keltett, másnap a coadjutor-püspök úr táviratára azt válaszolta a kiscuaj-helyi esperes, hogy a beteg állapota válságos, sőt reménytelen. Erre a hirre elterjedt a városban, hogy dr. Krajcsovicz meghalt, ámde ezt a kacsát ki terjesztette, nem sikerült megtudnunk. F. hó 12-én örvendetesebb hír jött, melyben jelezték, hogy a súlyos beteg jobban van, remény van felgyógyulásához. Adja a jó Isten.

Hymen. *Redlich* Ottó nagygyáros f. hó 10-én esküdtött örök hűséget báró *Popper* Hedy Anna úrleánynak a becsi udvari gárda templomában. Az esketési szertartást az alkalomhoz mért magas szárnyalású szent beszéd kíséretében dr. *Teszelszky* József, nagybicsesei esperes plebános, országgyűlési képviselő végezte. A menyasszony a trencsénmegyei báró *Popper* családból való, és a mult hónapban vette föl a kereszttség szentségét.

Hírek a nyitrai gymnasiumból. A gymn. tanárok között a tavalyi tanévben többféle helyettesítés vált szükségessé a tanárok betegeskedése miatt. *Sarmaságh* Gézátt egész éven helyettesítette dr. *Hatala* István. Minthogy *Sarmaságh* egészségi állapotánál fogva ez idő szerint tanítani nem képes, a gymnasiumnál viselt tanári állásáról lemondott, Nyitráról távozott és a szepesváraljai irtalmasoknál telepedett le; helyébe a püspök úr dr. *Hatala* István szakvizsgázott tanárt, nyitraegyházmegyei áldozópapot nevezte ki, aki eddigi működésével, humanus bánásmódja és alapos paedagogiai készségével jó hírnevet szerzett magának. Kineveztetése alkalmából üdvözöljük. — Ez idő szerint az intézethez távozik *Mrenna* József tanár is, kit a kegyes tanítói rendkormány Kisszebenbe helyezett át.

Személyi változás a nyitra-felsővárosi plébánián. *Glósz* Lipót szent ferenc-rendi házfőnök június közepe óta folyton betegeskedik, s minthogy egyrészt mint a felsővárosi plébánia lelkésze, másrészt mint kórházi lelkész nagyon igénybe volt véve, azért beteges állapotára való tekintettel rendi előjáróinál kérelmezte a házfőnöki teendők alól való fölmentését. A rend méltányolván indokolt kérelmét érdemei elismerése mellett fölmentette állásától, s helyébe házfőnöknek *Kubiss* Jeromos atyát nevezte ki, a püspök úr pedig a felsővárosi plébánia vezetőjévé, megbízta. A nyitrai házba még egy páter jön, P

Matusik Mór személyében, Glósz úr pedig a kórházban fog működni. Midőn a távozóhoz szívélyes Isten veledet mondunk, szerető hivei nevében is kívánjuk, hogy egészségét minél gyorsabban visszanyerje és lelje meg a kórházban száve-lelke boldogságát. Az új házfnök urnak kívánjuk, hogy buzgó elődje nyomdokain haladva kivívja hivei szeretetét és előjárói megalégedését, amit távozó elődje teljes mértékben élvezett. Vivant!

Papszentelés. Gróf *Batthyány* Vilmos dr. coadjutor-püspök úr ő méltósága f. hó 10-én diakonussá, f. hó 12-én áldozópappá szentelte *Pfeiffer* Miklós fribourgi theologust. A szép reményekre jogosító fiatalember jelenleg 23 éves, itt Nyitrán tette le az érettségi vizsgát, majd régi vágyát követve Domonkos-rendi szerzetbe óhajtott volna lépni; ezen kívánságát azonban fiui engedmességéből megváltoztatta. Nyitraegyházmegyébe lépett, majd Fribourgba (Schweiz) ment, a hol bölcséleti, theologiai és szociologus előadásokat hallgatott és több jeles cikket irt a Religioha és Alkotmányba, de jeles dolgozataival lapunkról sem feledkezett meg. A jeles készültégű fiatal áldozópap mostoha fia *Lóskay* Gábor altábornagynak, igen sokan ismerik nemesak Nyitrán, de egész Magyarországon, hisz minden katolikus mozgalmat nemesak erkölcsileg, de anyagilag is támogat. Főszentelésén jelen volt hűn szerető édes anyja, kis unokahuga, kiknek szeméből olykor-olykor kilopódzott egy örömköny, midőn az oltár zsámulyanál megpillantották az ifju levitát. Első szent miséjét Kassán tartja, azután folytatja tanulmányait. Kísérje a jó Isten bőséges áldása az ifju papot és adjon neki kitartást nemes, de nehéz hivatásához.

Kitüntetett tanító. A magyar Föld-hitelintézet által községi faiskola kezelő tanítók részére folyó évre 21 jutalom díjat tűzött s ezen kitüntetett tanítók között *Uherkovic* Sándor egbelli tanító 200 korona jutalomba részesült.

Galamblovészet Nyitrán. A sport hódít, és kivált Nyitrán, azért f. hó 23-24-én városunkban, a Szigetben galamblové-verseny lesz. Külön bizottság áll a verseny elén, mely fényesnek ígérkezik.

A Máriahegyi processio f. hó 14-én d. u. fél 4 órakor impozánsan sikerült a vidékről igen sok nép jött össze, akik ősi szokás szerint csatlakoztak a székesegyházból kiinduló menethez, amely ájtatos dalokat zengve ment a városon végig. A processiót infulában *Mihálik* József apátkanonok úr végezte, a káptalan tagjaitól és fényes papi assistentiától kísérve.

Szövetkezeti közgyűlés. A nyitrai ker. szociális önségélyző hitel szövetkezet augusztus 29-én vasárnapon d. u. 4 órakor a ker. szociális egyesület helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyra a t. részvényes tag urakat az alapszabályszerű 30 nap betartásával tisztelettel meghívom. Tárgy: A szövetkezet csatlakozása a központi hitelszövetkezethez. Esetleges indítványok. Nyitra 1909. július 25-én *Szteszkal* József elnök.

Változás a ferencrendieknél. A Szűz Máriaóról nevezett ferenciek rendtartománya a folyó hó 5-én tartotta Rodics Ráfael elnökle alatt káptalani gyűlést, mely alkalommal olvasóinkat közelebből érdeklő következő változások történtek. Provinciális: *Ozoray* Izidor. Tartományi ór: *P. Horváth* József. Tartományi tanácsosok: *P. Hegedűs* Církjé, *P. Börzsey* Tivadar, *P. Buttykay* Antal és *P. Leser* Gracián. **Házfnökök** lettek: *Pozsonyban*: *P. Olsovsky* Szende. *Nagyszombatban*: *P. Turkovics* Eugelbert. *Szokolczán*: *P. Medlen* Farkas. *Galgócson*: *P. Sztópka* Benignusz. *Érsekújvárott*: *P. Luzsicza* Gyula. *Nyitrán*: *P. Kubiss* Jeromos. *Poroszkán*: *P. Daránszky* Marcell. *Budapestben*: *P. Buttykay* Antal. *Szentlászlón*: *P. Brucker* Coelestin. *Beckón*: *P. Hunka* Manó. *Zsolnán*: *P. Rogovszky* Honorátusz. — *P. Priskaszy* Szende *Pozsonyba*; *P. Frastacky* Honor Nagyszombatba; *P. Mixa* Arzén *Szokolcára*; *P. Matusik* Mór *Nyitrára* helyeztetett. A rend volt tartományfőnöke *P. Bendess* Valerián hat évre Rómába ment, hogy ott mint a rend általános kormánytanácsosa működjék.

A FMKE nagygyűlése. A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesületet az idén *Ruttka* turoczmegeyi nagyközség fogadja vendégül. Az egyesület ugyanis aug. 26-án ott tartja meg ez évi nagygyűlését, *Desseueffy* Emil gróf elnökle alatt. *Ruttka* nagyközség máris nagy előkészületeket tesz az egyesület méltó fogadására. *Görgyey* László, a máv. miskolci üzletvezetője és *ruttkai* *Báth* Péter, udvari tanácsos, a kassa-oderbergi vasut vezérigazgatója elrendelték, hogy a vasuti

állomás, a vendégek fogadása alkalmából, megfelelően földszintessék. A megállapított program szerint, a FMKE vezetősége és tagjai aug. 25-én az esti, éjjeli és aug. 26-án a reggeli vonatokkal érkeznek *Ruttkára*, a hol a nagyközség ünnepelesen fogadja őket. Aug. 26-án d. e 9 órakor a FMKE igazgató választmánya tart ülést, hogy a nagygyűlés tárgyait előkészítse. A nagygyűlést délelőn 12 órakor tartják a Rund-féle vendéglő nagytermében *Desseueffy* Emil gróf elnöki megnyitóját után, *Gyürky* Gyula dr. ügyvezető alelnök beszámol az egyesület 1908-9. évi munkásságáról, majd tárgyalásra kerülnek az 1908. évi zárószámadás, az 1910. évi költségvetés és az igazgató választmány vonatkozó javaslatjai. A nagygyűlés után társasébed lesz a vasuti vendéglőben. *Ruttka* nagyközség annyira forgalmas vasuti központ, hogy FMKE nagygyűlésén az idén előreláthatóan az összes felvidéki vármegyék képviselve lesznek.

Tanügyi hírek. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Balázs* Ferenc okl. tanítót a kismányai, *Kender* Piroška okl. tanítónőt a lubinaklacskehi, *Pál* Anna okl. tanítónőt a lukai, *Atovich* Ferenc nyitrai közs. isk. tanítót az ugyanottani állami el. iskolához rendes tanítókká illetve tanítóknékké kinevezte.

Szloboda Pál jabloniczi munkaképtelen áll. el. iskolai tanítónak évi 1720 kor.; *dr. Czvikota* Jánosné szül. *Pottmann* Viktória munkaképtelen privigyei róm. kath. elemi tanítóúrnak évi 800 korona nyugdíjat engedélyt.

Parizsané *Krovina* Teréz óturai áll. el. isk. tanítónőt a stajerlakai áll. el. iskolához helyezte át.

Utbaigazítás a kath. nagygyűlésre készülődéknél. Az Országos Katolikus Szövetség, a Szegeden tartandó IX. kath. nagygyűlésének rendezője a nagygyűlés belépőjegyeinek szétküldését már megkezdte. A jelentkezők szíves figyelmét újból felhívja a Szövetség a M. Á. Vasutak igazolványaira, melyek 33%-os díjkedvezményt biztosítanak az oda és visszautazásra. Minthogy azonban az igazolványokért husz fillért kell az állami nyugdíjalap javára leróni, ezen díjat a Szövetséghez pénzben vagy bélyegben bélyegben beküldeni el ne mulasszák. A szomszédos vagy egy koronát ki nem tevő rendes jegyek megváltásánál igazolványt ne vegyenek igénybe, mert az engedmény alig nagyobb az igazolvány áránál. Az arad—csanádi vasuton utazók leghelyesebben teszik, ha csoportonként előre bejelentik magukat *dr. Lengyel* Gyula ügyvéd urnak, a Szövetség aradi képviselőjének, ki szívesen intézkedik aziránt, hogy az Aradról induló különvonatra folszállhassanak.

Papi lelkigyakorlatok. Szeptember hó 13-17-ig, október 4-8-ig, november 8-12-ig és december 13-17-ig papok számára lelkigyakorlatok tartatnak Nagyszombatban a jezsuiták házában. A résztvenni kívánók a kollegium rektoránál jelentkezhetnek.

Halálozás. Tótdísi *Dióssy* Pálné szül. *lipovnoki* *Lipovniczky* Julia f. hó 10-én rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után élete 73 ik évében elhunyt. A halott hült tetemét f. hó 11-én délután 4 órakor a szentmihályúri családi sirboltba örök nyugalomra helyezték. Számos rokonság siratja elhalálását.

Tipula *Amália* Istenbe vetett megadással túrt hosszú betegség s a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után f. évi augusztus hó 12-én reggeli 5 órakor, 62 éves korában csendesen elhunyt. A halott hült tetemét f. hó 13-án d. u. 6 órakor a Plebánia-utca 13. sz. alatti gyászházból temettek nagy résztvevő közönségtől kísérve. A boldogult a katolikus mozgalmakban buzgó tevékenységgel vett részt, az oltáregyesületnek sok éven át pontos pénztárnoka volt.

Özv. Fiebig Károlyné sz. *Turcsany* Anna f. hó 12-én Nyitra-zerdahelyen élete 74. évében a halotti szentségek ájtatos felvétele után elszenderült az Urban. Benne *Fiebig* Alajos nyitra-zerdahelyi plebános édes anyját gyászolja. *R. J. P. Braun* Simon az Első Vágallyei Takarékpénztár pénztárosa kedden délután meghalt.

Pozsonyi sörárpavásár. A nyugatmagyarországi gazdasági egyesületek országos jellegű sörárpavásárjának előkészületei teljesen befejeztettek s a termelők bejelentései napról-napra nagy számmal érkeznek. A földmívelési miniszter *Rodiczky* Jenő akadémiai igazgatót bízta meg képvisel

seletével s az árpa és komló minták megvizsgálására hivatott szaktanárokat kirendelte. — A kereskedelmi miniszter a külföldi kereskedelmi képviselők és szaktudósítók útján hathatósan támogatja a rendező egyesületeket törekvéseikben. — A vásárrendezés mindent megtett a vásár sikere érdekében. A hirlapi és falragasz hirdeményeken kívül több mint kétezer termelőhöz ment felhívás s több mint huszezer értesítőt küldött a vásárigazgatóság magyarországi, austriai, németbirodalmi, svajczi, németalföldi és angol sör és maláta gyárosokhoz és kiviteli cégekhez. — A vásár előreláthatólag minden várakozást ki fog elégiteni.

Vakáció? A boldog vakáció édes perceit kevés ember tölti tanulással, ez alól kivételt telt két derék tanítónk *Duday* Árpád és *Kuzsely* János, akik Pozsonyban oklevelet szereztek és jogot nyertek a kereskedelmi iskolák tanítására. E két derék paedagogus máskor is hasonló szorgalommal töltötte el a vakációt, rajzoktatási, méhészeti, kertészeti kurzusokat is hallgattak és okleveleket szereztek. Ezen újabb sikerhez gratulálunk.

A szegedi kath. nagygyűlés résztvevőihöz! A IX. Kath. Nagygyűlés elszállásoló Bizottság (Szeged, Kath. Kör) értesíti az érdeklődőket, hogy akik a Nagygyűlés idejére szállásra igényt tartanak, azt minél előbb jelentsék be. A később jelentkezők igényei nem vehetők annyira figyelembe.

A szállások a következők:
I. Szállodában 1 ágyas szoba naponként 4 kor., nagyobb szoba 2 ágygyal 6-10 kor.
Magánházaiban, személyenként 2 K 50 fill.-től koronáig.

III. Növendékpapoknak, egyetemi hallgatóknak internátusi szállás a Nagygyűlés mindhárom napjára 1 kor. 20 fillér.

IV. Tömeges internátusi elszállásolás 3 napra 3 kor. 20 fillér.

Tekintettel arra, hogy a szállásokat a díjak befizetésével lehet csak biztosítani, az árakat előre kell beküldeni.

Akik jó ismerősök és egy helyen óhajtnak, hogy elszállásolja őket a bizottság, részvételi számdékokat együttesen jelentsék be.

Igen sok ilyen lakás áll a bizottság rendelkezésére. Minden elszállásolt egyén egy szegedi utmutató könyvet kap, amelynek ára a lakás árában már benne van.

Az utmutatót mindenki kijelölt lakásán találja.

Tanoncoktatási szakfelügyelőség. A vallás és közoktatásügyi miniszter az összes kir. tanfelügyelőhöz intézett és f. évi 61.728 szám alatt kiadott körrendeletében köztudomásra hozza, hogy a tanoncoktatás fejlesztése érdekében létesített szakfelügyelői intézményt az eddig tapasztalt hasznos hatásánál fogva a jövőre is kiterjeszteni kívánja és e célból az iparos- és kereskedőtanonciskoláknál a szakfelügyelői teendőkké a f. év szeptember 1-től kezdve az 1911/12. tanév végéig terjedő időre, a számukra kiadott utasítás értelmében, a következőket bízta meg: *Dömötör* Pál budapesti állami felső ipariskolai tanárt a bars megyei összes iparos tanonciskolákra; *Ferenecy* Emil budapesti állami felső ipariskolai tanárt a nyitra vármegyei összes iparos tanonciskolákra; *Litván* Sándort, az iparoktatási főigazgatósághoz szolgáltatott beosztott állami polgári iskolai tanítót a trencsénmegyei összes iparostanonciskolákra; A miniszter azonkívül felhívta a tanfelügyelőket, hogy a tankerületükhöz tartozó ama tanonciskolák vezetőit, amelyekre nézve szakfelügyelők küldettek ki, erről értesitse, a szakfelügyelőket pedig hivatalos eljárásukban támogassa és saját hatáskörében is arra törekedjék, hogy az iparos- és kereskedőtanoncok országos érdekű oktatásügye megfelelően fejlődjék.

Halálos baleset. Az elmúlt hét folyamán halálos végű baleset történt a Gyarak község határában most folyó gabonacséplés közben. *Szedlácsek* József ottani gazdaembernek alig 16 éves fia, *Szedlácsek* Vilmos a munka hevében oly vigyázatlanul közeledett az egyik géphez, hogy egy hajtó szíjtól félreütve halálos zúzódásokat szenvedett. Be akarták szállítani a nyitrai kórházba, de a szerencsétlen ifjú útközben belehalt hatalmas sérüléseibe. Holttestét a köztemető hullaházába szállították.

Nick Carter regényei rohamosan szaporodnak városunkban, az utcán minduntalan találunk gyerekekkel, akik mohón olvassák ezeket a remhíriákat, azért a t. szülőket figyelmeztetjük, vigyázzanak gyermekeik olvasmányaira, mert a fent nevezett regények miatt sok megbolyodás és öngyilkosság történt.

Lopás a gőzmalomban. Feljelentés folytán a kapitányságon nyomozást tettek folyamatba ismeretlen tettes ellen, ki jelentékeny lopást követett el a helybeli Árpád gőzmalom egyik vezetőjének kárára. A megejtett nyomozás során a rendőrség gyanút támasztott egy felsőköröskényi napszámos ellen, ki hasonló eljárásokra már többször adott alkalmat különböző lopásai miatt, melyek legtöbbjét Nyitrán követte el, de a nála megkötött házkutatás ezúttal eredményre nem vezetett. Minthogy a gyanúsított egyén tagadásával szemben a nyomozás minden terhelő adat híján van, a gyanuba vett napszámos ellen indított vizsgálatot megszüntették. A rendőrség most más irányban folytatja a nyomozást.

Galgóci idyll. A mult héten a galgóci kir. járásbírósa egyik írónka unalmában szerinte elmés dolgot gondolt, felöltöztet cseledeleynak, a főtéren csavargott és a sétilókat taszigálta. Nevét a galgóci lap elhallgatta, de úgy halljuk, hogy az esetnek következményei is lesznek.

Elfeledett szobor. A kegyeletes szívek buzgósága időnkint nemcsak fohászbán, hanem anyagi áldozatokban is megnyilvánul. Egy kis szünet után ismét örömmel jelezhetjük, hogy az elfeledett szoborra *Pázmány* Ilonka úrhölgy 10. M. J. Tornóczról 2 koronát adományozott. Hozzáadva a lapunk jul. 11-iki számában kimutatott 3987-30 koronához, lesz főösszeg 3999-30 kor. Isten fizesse meg ez adományokat, melyek feledve nem lesznek ott, a hová mindannyian vándorolunk, az — örökkévalóságban.

Színházi jegyek árusítása. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara tudatja az érdekeltekkel, hogy a színházi vagy egyéb látványossági jegyek valamint a közlekedési eszközök jegyeinek vasárnapokon való árusítása tárgyában a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr a következő rendeletet bocsátotta ki: A színházaknak, ugyancsak bármint más előadásoknak látogatására, mutatványoknak, látványosságoknak, kiállításoknak megtekintésére, továbbá a közlekedési eszközök vagy a közönségnek munkaszüneti napokon is rendelkezésére álló egyéb intézmények igénybevételére szolgáló jegyek a kizárólag ezek árusítására berendezett üzletekben munkaszüneti napokon déli tizenkét óráig árusíthatók. Más üzletlag céljaira berendezett üzletekben az említett jegyek árusítása munkaszüneti napokon az alatt az idő alatt végezhető, melyben az illető üzlet a fennálló munkaszüneti rendelkezések szerint nyitva tartható. Az ipartörvény rendelkezései alá tartozó intézetek és vállalatok, illetve ezek alkalmazottai által közvetlenül folytatott jegyárusítás munkaszüneti napokon az illető intézet és vállalat üzemére nézve érvényben lévő munkaszüneti korlátok között végezhető, míg az ipartörvény rendelkezései alá nem tartozó intézetek és vállalatok, illetve ezek alkalmazottai által munkaszüneti napokon közvetlenül folytatott jegyárusítás semmi nemű korlátozás alá nem esik.

Vizbefult tanuló. Július 1-én boldogan ment Nyitráról *Czagány* Lajos IV. o. gymnazista, kit a konkurzuson bevettek a nyitrai kisebb papnevelő intézetbe. A vakáció gondatlanul mult, a fürdés természetesen ennek egyik fénypontját képezte. Czagány is szerette a fürdőt, a mult héten 2 társával Illván elment fürdőni, és hogy kimutassa, milyen virtuóz az uszában, háromszor átúszta a Vágot, negyedszer is nekiment a folyónak, és amint középen volt, bizonyára a fáradtságtól alámerült és vizbefult. Még aznap kifogták holttestét, és nagy részvét mellett temették el.

Gyenge lélek... F. hó 9-én villámsebesen terjedt el Nyitrán az a hír, hogy egy úri család alig 15 éves leánya mérget ivott és élete megmentését csak a gyors orvosi segélynek köszönheti. Valóban az idők szomorú jele, hogy már ily fiatalos korban megúnják az életet, melyet még meg sem ismertek. Szomorú világot vet városunkra, mert nem is oly hosszú idő alatt több öngyilkosság történt, a kísérletek számát pedig a jelen eset szaporítja. Nem hibázunk, ha az ily esetek okát a ferde nevelésben keressük; sok szülő a nevelés dolgában csálhatatlannak képzelet magát, minden tanítói intés, esetleges fedés a szülő részéről rosszakaratnak minősítetik, sok szülő gyermekének mindent megenged és a gyermekből korán megvénült ember lesz. Talán itt is szerepel valami szellemidéző náusz, vagy

a regények mohó olvasása; azért a társadalom minden tagjának arra kell törekednie, hogy visszaplántálják a régi kiróbbalt elveket a nevelésbe, neveljük gyermekeinket keresztény szellemben és kevesebb lesz az a mai sajtó fájdalom és az élet meg nem becsülése.

Postagalambok Privigyén. A mult héten a komáromi katonai kirendeltség 100 postagalambot küldött a privigyéi állomás főnökéhez azon kéressel, hogy szép idő esetén a galambokat 20-as csoportban bocsássa szabadon. Az idő kedvezett és 5-én reggel az állomás főnök a galambokat csoportonként szabadon bocsátotta. A galambok utjukat rövid idő múlva délnek vettek, és gyors repüléssel Komárom felé tartottak.

Honvédeink száma a mult héten tetemesen megsaporodott, mert 10-én vonultak be a tartalékosok, és Nyitra képe este felé úgy néz ki, mint hadgyakorlatok idején. Sok a tartalékos tisztt, akik feszesen járnak-kelnek, de a melegen elég kényelmetlen az aranyos tiszti egyenruha, szívesen cserélnék fel polgári öltözeteikkel. A gyakorlatok a vidéken tartatnak, itt maradnak e hó végéig és akkor Esztergom felé veszik utjukat, ahol le is szerelnék és boldogan mennek majd békés polgári otthonukba.

Az érsekújvári vasúti állomás építése céljaira Érsekújvár városában szükséges, a kisajátítási terv és összeírásban tüzetesen körülírt területekre nézve a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1909. évi július hó 1-én 51.660/909. szám alatt kelt rendelettel a kisajátítási eljárást az 1881. XLI. t. c. 32. §-a értelmében elrendelve, a közigazgatási bizottság a kisajátítási tárgyalás határnapjával 1909. évi szeptember hó 3. napjának d. e. 10 óráját Érsekújvár városban a városháza tanácstermében kintüzi és az eljárás vezetésére Langhammer Vince vármegyei főjegyző elnöklété alatt dr. Gyűrű Géza vármegyei tiszti főügyész és Králík Adolf kir. főmérnök (az államépítészeti hivatal főnöke) tagokból és Galgóczy Gyula Érsekújvár városi főjegyző mint jegyzőtől álló bizottságot küldi ki, amely bizottság hatáskörébe tartozik határozni mindazon igények és észrevételek felett, amelyeket a felek az 1881. XLI. t. c. I. fejezete alapján netán emelnek. A kisajátítási terv és összeírás Érsekújvár város városházánál a tárgyalást megelőzőleg 15 napon közzszemlére kitétetnek, ahol azokat az érdekelteket a hivatalos órák alatt megtekinthetik. A kiküldött bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekeltek közül a tárgyaláson senki sem jelenik meg.

Sörárpavásár. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy Miskolcson folyó évi augusztus hó 24-én kedden a vármegyháza tanácstermében országos sörárpavásár fog tartatni. Részletes feltételek a kamaránál betekintheők.

Kutyafuldoklás. Furcsa cím, de igaz, szerepel e historiában ugyanis egy kutya, és ez fuldoklott is. Különösnek fogja gondolni mindenki, pedig alkalmi tudósítónk állítja, hogy Gürtelschmiedt helybeli cukrász kutyája f. hó 13-án a csünesi Nyitrában uszás közben kifaradt, és oly meredek helyre került, hogy minden kímászi kísérlete sikertelen maradt, a kutya folyton bebugdacsolt a vízbe, és ivott az iszapos vízből nagyokat és gyakran annyira, hogy majd kiadta a paráját. Igen sok nézője akadt e jelenetnek, végre egy kis fiú neki batorodott és kiemelte a kutyát kellemetlen és végzetes helyzetéből.

Tűz. Kalász községben f. hó 8-án este 9 órakor nagy tűz pusztított, melynek áldozata 4 ház volt. A tűz tovaterjedését a falubeliek ébersége akadályozta meg. A kár biztosítás révén megtérül.

Tarthatatlan állapotok. Számos panasz hangzott el az utóbbi időben azon hiányosan ellenőrzött piaci rendszer ellen, melynek tehetetlen szemlélője kénytelen maradni továbbra is a város polgársága. Újra felhangzik a panasz ama piaci kofák és egyéb üzérkedők ellen, kik üzleti érdekeik szolgálatát nem átalják a polgárság érdekeinek rovására üzni azzal, hogy a rendes vásári és piaci fogalom kívül bonyolítják le vételi kötelességeiket. Ez áldatlan és immár tarthatatlan állapot már a legutóbbi városi közgyűlésen is elének vitát eredményezett, de a közgyűlés érthetetlen tartózkodó magatartása miatt az úgy — more patrio — a legközelebbi megbolygatásig sutba került. A rendőri közegek tagadhatatlanul erélyes eljárása pedig valamely magasabb támogatás nélkül aligha fogja megszüntetni közrendé-

zeti viszonyokat mélyen jellemző, de a polgárság anyagi érdekeit is súlyosan érintő ezen visszsa állapotokat. Az utóbbi napok feljelentett esetei közül itt csak egy ilyent említünk, mint a mely leginkább jellemzi eném viszonyaink elfajulását. Valami Ehrenfeld Samu nagykeri marhakereskedő a legutóbbi marhavásár alkalmával vásáron kívül alkudozott a behozott marhák felett. Mikor a dologra figyelmessé lett rendőr figyelmeztette kihágására, ő és több körülálló társa meg nem engedett módon neki támadt a kötelességét teljesítő rendőrnek, ami oly botrányt idézett elő a népes utcán, hogy a rendőrség erélyesebb fellépésére volt szükség. Az összes terheltek ellen hatóság elleni erőszak címén fenyítő eljárás indult meg. El nem mulaszthatjuk itt leszövegezni azon tényt, hogy a tulságig elharapózott ezen tünetek csökkentése, sőt később gyökeres kiirtása véleményünk szerint csak a városi közgyűlés beható intézkedéseitől várható.

Óvakodjunk a golyóktól. A nyitrai rendőrkapitányság közzteszi, hogy a m. kir. nyitrai 14. honvéd gyalog ezred *folyó hó 19-én és 21-én* éles töltevényel lögyakorlatot fog tartani. Lövészet helye: Darázs község, Pleska hegy, Kollator és Darázs—tormosi műút közti terület. Lőirány: Kajsza község irányából Pleskahegy és Vásárut major felé. Darázs község, Pleskahegy és Szt. Királyhegy délnyugati oldala és a darázi műút közti területen a tartózkodás életveszélyes. A lövészet tartama: reggel 6 órától délután 6 óráig.

Elhárított szerencsétlenség. F. hó 13-án délután a Rauscher-féle Tulipán-kert előtt Szpesny bérő két kis gyermeke játszadozott, egyszerre rohan arra szélesebb hajtással Frischer kereskedő kocsija. — ha Palásthy törv. bír. és Rauscher vendéglős nem figyelmeztetik a kocsist, a foraulónál elgázolta volna a két gyermeket.

Női kalapverseny. Ujvári laptársunk a következő elmés dolgot közli, azért a felelősséget teljesen ráhárítjuk. — Női kalapverseny lesz Pöstyénben. A vigalmi-bizottság szenzációs díjakról gondoskodik. A verseny végeztével a pályanyertes virágos-, gyümölcsös és állatkerteket fogják elárverezni, melyből befolyó összeg az uralkodó kalapdivat által tönkretett férjek felségelyezésére fog fordítottatni. Reméljük városunkból is részt kíván venni hölgyeink egyike másika e versenyben s részt kér a férjek közül is nem egy, de számtalan! De csak titokban! — Eddig a hír. Ha netán Nyitravidékéről is pályáznai óhajt valaki, az időpontot t. collegánktól kérdezze meg.

Hadi létszám. Régi dolog, hogy minden munkakerülő ember városba megy, ott valahogy csak föntartja magát mint a nápolyi lazzeroni. Nyitrán is légió számra tehető a dologkértő ember, különösen koldus, akik szombatonként éktelen káromkodás és verekedés közben boldogítják a várost. Most azonban ez a szám megnövekedett, a felsővárosból a tábor áttétegett a Mária-hegyre aug. 13—16-ig, ahol a messze vidék összes koldusai számítanak és nem is olyan rosszul a vidéki bucsusok könyörületos szívére. Talán ideje lenne ezt a kérdést egyszer már rendezni, avagy mi is csak hangoztatjuk: Hej! ráérünk mi arra még.

Iskolai értesítők. 9. A nagyapolcsányi m. kir. áll. polgári fiú és leányiskola értesítője az 1908—1909. tanévről 58 oldalon beszámol azon érdemes működésről, melyet ez intézet jeles tanári kara *Dvorzacek* János igazgató ügybuzgó vezetése mellett kifejt. Az intézet egyike az ország legjobb polgári iskoláinak, a tanári kar minden eszközt fölhasznál, hogy az ifjúságot ne csak tanítsa, hanem neveje is. Az értesítő bevezetője egy rövid nekrológ, mely röviden méltatja nehaj Stummer Ágoston báró az intézet körül kifejtett érdemeit. A tanári kar mind okleveles rendes tanárokból áll, — tanítottak rendkívüli tárgyként a latin és francia nyelvet, meg zongorát. Tandijmentességben részesült 49 tanuló, feltandijmentességben 33 tanuló. Szépen szaporodtak a szer-tárok részint ajándékozás, részint vétel által. A vallásérkölcös nevelés szép példája, hogy a kath. tanulók egyházi körmeneteken is résztvettek. A hivatalos ünnepélyeken kívül kedvesen és szívből ünnepelték az intézet érdemes igazgatójának 25 éves jubileumát, az ünnepelt szerénységére vall, hogy csak a programot közli, de e valóban érdemes férfiu érdemeit úgy is ismeri lapunk olvasó közönsége. A statisztikában valóban szomorú adatra bukkanunk. Beiratkozott 249 tanuló, ebből 117 izraelita és 114 katolikus, tehát 3-mal több az izraeliták száma a katolikusokénál, ami ismét fényes jele az új magyarok hódításának, és Nagyapolcsány kath. lakossága szegénységének. Nagyon sok elégtelen van a magyar nyelv-

ből, I. osztályban fiúknál 11, lányoknál 9, a kitűnő osztályzat igen kevés. A magántanulók száma 39, közülük okulásul a névsor egy részét: Reif, Reiszmann, Richter, Róth, Schenk, 2 Schlesinger, Schneider, Schwarz, Schweiger, 3 Weisz, Weinreb stb. És még azt mondják, hogy nem vagyunk magyarok. Iskolai rendszabályok, értesítés a jövő tanévre, és a tantervkülönbözeti vizsgálat anyagának leköltsége zárják be az értesítőt.

A rajeci kápolna megáldása f. hó 15-én d. e. 9 órákor megy végbe, a szertartást gróf Batthyány Vilmos dr. coadjutor püspök úr végzi, aki 14-én utazott el székelyhelyről Kutaszter István apát-kanonok, zsolnai főesperes és Skrabik Endre püspöki szertartó kíséretében. A kis kápolna gótikus stílusban van építve, a szép fenyves között égből nyúló tornyával imponál. A kápolna építése már régibb eszme volt, idővel egy bizottság vette kezébe a nemes tervet, a bizottság élén Csörgő Bertalan állott, mostani elnöke dr. Smidorszky Valér, Trencsénvármegye főispánja, akinek vezetése mellett a templom felavatásán kívül valóságos népművelési rendeznek, melynek több program pontja a közönség szórakozására van tervezve.

A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyűlése központi választmányának legutóbbi ülésében terjesztették elő az egylet feleli haladásáról szóló jelentést. Ebből kitűnik, hogy ez év első felében 16,821 új tag lépett az egyletbe, kikkel a rendes fizető tagok száma a nyolcvanhat ezret fölülhaladta. A vagyon az év első felében 509,157 koronával gyarapodott s jelenleg 4,521,519 korona az egylet vagyona, mely állami értékpapírokban, a készpénz pedig négy elsőrangú fővárosi pénztárban van elhelyezve. Különösen nagy jelentőséget ad az egyletnek az a nagyarányú segélyezés, melyet 1903 március óta gyakorol. Mostanáig 576 rokkant és elaggott munkásnak, iparosnak, továbbá 155 árvának és számos özvegynek együttesen 523,233 korona segélyösszeget fizetett ki. A rokkantak 8,40-tól 12 kor. 75 fillérig, az árvák 1,40-től 2 kor. 12 fillérig terjedő heti segítségben részesülnek. Az idén alakult 44 új fiókpenztárral ezek száma 275-re emelkedett. Ez évben 9 vármegye lépett be 200 koronával alapító tagul az egyletbe. Az érdeklődőknek szívesen szolgál fölvilágosítással a központi elnökség az egylet saját házában. Budapest, József-u. 23 szám alatt.

Gépfegyver osztály Nyitrán. Egy kised karavánhoz hasonló csapat vonul minden-azap végig Nyitra utcáin a honvédkaszárnából a lövőterre és vissza. 5-6 kisebb lovacska és 10-12 fehérbe öltözött honvéd képezi a kis csapatot, és ez a gépfegyverosztály. Ez az újkori hadászat újkori vívmánya és az ördöklő háborúk réme a géppuska, melynek szerkezetét viszi a lovacska, és a melyet most kipróbál a mi honvédezedünk külön szervezett csapata. Több szerkezetű géppuskát ismerünk, a Maxim-fele 500-600 lövést tesz percenkint, tehát mondhatjuk, hogy ezer halált szór, mert egy éles töltés 2-3 embert is löpet egyszerre. A Madsen felel 200 lövés tehető percenkint. Sokan nem is tudják, mily gyilkos szerszámot hordoznak a városban, de ha melyekben gondolkodunk szükséges rossz ez, melynek jutalma a nagy emberi kincs, — a beke.

A lakók háborúsága. Deák Ferenc nyitrai haztulajdonos feljelentést tett a minap Minarik József nevű lakásbirtója ellen, amiért tettleg megtámadta s ha hozzátartozói segítségére nem sietnek, a veszedelmes perpatvar bizonyára nem épen chajtandó következményekkel végződött volna. A botrányos viszaly azért ütött ki a feljelentés és lakója között, mert Minarik — régi jó szokása folytatásaképpen — nem akart eleget tenni befizetési kötelezettségének. A feljelentés folytán eljárást indítottak a garázda ember ellen.

Gyermekek öröme egy pusztán. A Farkasddal határos és a grófi uradalomhoz tartozó kis-baabi pusztán nagyobb szabású gyermekmulatság játszott le vasárnap d. u. Ugyanis özv. Gróf Károlyi Alajosné a tömegyéri megvendégléssel nem érte be és egybegyűjtette a majorokban lakozó szülők cseméit is, a melyhez több soóki, sőt bufai, meg mintául egy farkasdi 12 éves Takács Angyel nevű leány is vegyült. Amint a grófnő nagy kíséretével megérkezett, a kis leány ezen rövid beszéddel fogadta:

Meltóságos Grófnő!

Nagy a mi örömrünk és büszkeségünk, hogy a „legnagyobb Magyar” unokájának kegyes úrnónknek vendégei lehetünk. Mi nem tudjuk azt még mással meghálálni, mint azon ígéretünkkel, hogy igaz magyar és jó hontak és honleányok

leszünk és azon óhajásunkkal, hogy az Isten mélt. Grófnónknek, kegyes jó úrnónknek, méltóságos Gróf urunkat, k. gyermekeit, itt megjelent magas főúri vendégeiket — igen soká éltesse!

Hatalmas éljenzugás hangzott el a sokaság ajkáról, mire megkezdődött a lakoma: Volt ott kávé, sütemény, cukor nagy bőségben, nem bírták a kocsirakományt elfogyasztani. Vig zeneszó mellett Bartha Jenő és Jónás Ferenc farkasdi tanítók örködték a rendre. Volt azután futóverseny, zsákbanfutas, ugrás, tánc, ének stb. Sok emléktárgy kiosztása zárta be emléklül a kedves délutáni vendégeskedést.

Községi közgyűlés. Vágfarkasd községnek képviselőtestülete e napokban történt közgyűlésén egyhangulag elfogadta az ovoda államosítását. Okul szolgál erre az a körülmény, hogy sok a terhe. — Az iskoláik kérdése is, úgy tudjuk, akként van, és leginkább az ev. ref. atyafiak óhaja. Az ovodának nagyon szép hely van felajánlva, a község háza melletti térség. Ezen a téren fog állítólag az artézi kút is furatni, a melyhez az állam 2000 koronát adni sziveskedett.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon kedves barátaink és jóakaróink, akik boldogult ferjem illetve apánk elhunytá és temetése alkalmából fájdalomunkat őszinte részvétükkel enyhíteni iparkodtak, fogadják ez uton háts köszönetünket. *Dubovitzky-család*

Olcsó utazás Budapestre. Szent István ünnepnap alkalmából a magyar királyi államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a nevezett vasut mind a három kocsiosztályra nézve Budapestre mintegy 30%-al mérsékelt áron menettérti jegyek adatnak ki. Ezen menettérti jegyek folyó évi augusztus hó 18-20 napjain, az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban Budapestre érkező valamennyi személyszállító vonathoz (expressz vonatok kivételével) fognak kiadni. E menettérti jegyek 5 napig érvényesek oly módon, hogy a kiadás napját első napnak számítva, érvényességük az 5. napon éjfélkor lejár; megjegyezvén azonban, hogy a visszatérés legkorábban csak folyó évi augusztus hó 20-án délután történhetik; korábbi visszatérés esetén e jegyek érvénytelenek. Az utazás megszokításának sem menet, sem jövetkör nincs helye. Gyermekek számára külön kedvezmény nem engedélyeztetik.

Korcsmai virtus. A rendőrségen a napokban eljárást tettek folyamatba Sima József helybeli kocsis ellen, ki korcsmai hangulatában, amint egy lebujsból kilépett, arra vetemedett, hogy a korcsma bejárata előtt gyanutlanul elhaladó Palásti Andrásné nyitraivánkai 28 éves lakosnót hujaj kedvében úgy mellbe lökte, hogy az asszony eszméletlenül terült el az utca kövezetén. Mint-hogy a sértett nő csak jóval később tért ismét magához, az addigra már eltűnt kocsis ellen külön feljelentés alapján indították meg a megtorló eljárást.

Kitiltás a város területéről. A rendőrség e hét folyamán végleg kiutasította Nyitra város területéről Kovács József 53 éves zseréi származású és ottan lakó napszámot, ismételt közártalmú viselkedése miatt. A kapitányságot ez erélyes lépésre az birta, hogy nevezett egyén hosszabb időre már több ízben ki volt tiltva a városunkban való tartózkodástól, de mindannyiszor visszatért s itt úgy veszedelmes csinyeivel, mint különösen veszedelmeskedése okozta botrányos viselkedésével veszélyeztette a közrendet. E hó 9-én történt elővezetése adott végre okot a végleges kitiltásra.

A sztrajkok tanulsága. Messze fekszik tőlünk Svédország, de közel van szívünkhez a munkásnép sorsa, melyet nálunk a fővárostól kezdve az utolsó községig ugyanazon szellem sodor magával mint bárhol másutt. 400,000 ember sok magában, de csekély rész egy egész ország lakosságából. Am ha ezek mind munkások s bármily okból leteszik a munka eszközt, hogy csak néhány napig is ölbe tett kezekkel nézzék a világot, a mit sok más egész even at tesz, az ország minden zugában zavar támad. Megakad a közlekedés és forgalom, a gyárüzemek, közszolgálatok, élelemhiány, drágasság, véres harcok, fejtelenség támad. A kormány hatalom tanácstalan, sőt a haderő is tehetetlen az elemi csapás erejével ható munka megszüntetéssel szemben. Nálunk ugyan a szociáldemokrácia sokkal szegényebb tette a munkást, hogysem hasonló erő kifejtésre képes volna, de történelmünk tanuskodik róla, hogy ha később is de atszoktunk esni minden bajon, mely a műveltebb nyugatról hozzánk származik. De talán egyből sem keletkezett annyi erkölcsi és anyagi kár a mi nyomoruságos országunkban, mint

ebből jöhet, ha készületlenül talál. Nincs ország Európában, hol akár a kormányban, akár a városokban oly kevés értek volna a szociális érdekekkel szemben mint nálunk. Azért csak hangsúlyoznunk lehet, hogy az oly sztrajkok, mint a svéd munkásoké, még ha eredménytelenül is végződnek, mindjobban arról győzik meg a munkás-ságot, hogy a kultúra összes anyagi feltételei s az ország életének egyik főtenyezője a közgazdaság az ő kezükben van s tőlük függ s jogaiban őket igazságtalanul megrövidíteni, vak szűkkeblűség, mely előbb utóbb megbosszulja magát.

Egy rendőr veszedelme. Csaknem végzetessé vált balesetről tesz jelentést az elmúlt hetről a rendőri hatóság. Hétfőn a kora délelőtti órákban Benyácska János nyitrai pereszélyi föld-birtokos az Erzsébet-uton a 3. számú ház előtt őrizetlenül hagyta lovait. Közben az egyik ló valami nesztől megijedt s eliramodott a jelzett uton lefelé. Szembe vágatott vele Majsztrik Mihály vidéki parasztgazda kétfogatu kocsijával s nehányszor végigcsapott ostorával a szabadjára jutott lovon. Majsztriknak ez a megdondatlan cselekedete okozta azután, hogy Jakubička Izidor városi rendőr csaknem áldozatul e-ett mentési szandékanak. A földmives ostorecsapásai ugyanis épen akkor érték a megvadult lovat, amikor a nevezett rendőr le akarta azt fekezni, de a ló felágaskodásában maga alá teperte a hozzá közeledő rendőrt. s pusztán a szerencés véletlennek köszönhető, hogy a veszedelmes helyzetbe került emberre nem lett végzetessé balesete. Az egyik karján mindazonáltal súlyos sebesüléseket szenvedett s bizonynyára hosszabb időre megsínyli vállalkozását. Benyácska és Majsztrik ellen eljárást indítottak ez ügyből kifolyólag a rendőri hatóságon.

Aratási eredmények. Vágfarkasdrol irja tudostónk: Az ez évi termésünk még gyengébb mint a tavalyi. Árpából ugyan termett szépen de a hosszan tartó szárazságot folytonos esőzések váltották fel és kezd csirát kapni, megsárgul az egész árpatermés. Buza, rozs és zabban oly kicsi a termés, hogy kenyérhez sem lesz elég. Helyébe a drága liszt vásárlása általános panasz hangját képezi. A szép fejlődésnek induló dinnyéket 50%-al megkevesbitették a nagy szelek. A szőlőkben pedig beütött a filoxera oly mértékben, hogy vele több even nem kívánunk foglalkozni gazdáink. Gyümölcs nagyon kevés termett, a mi van is férges. A széna termése közepes, ára magas. Káposzta és kukorica közepes termést ígér.

A mire senki nem gondol. A Vág folyón az átkelés sok akadályal jár télen úgy mint nyáron a lakosság olykor el van szigetelve az érsekújvári oldaltól, érzi ezt főleg Negyed és Farkasd. Az állandó áthidalás csak késik meg pedig azért, mert a két község még mindig nem tud összhangzatra jutni és mindenik magának akarja tulajdonítani a hidat. Az uradalomnak van egy komp-járműve 2 emberrel, Farkasdnak szintén, Negyednek két járműve 4 emberrel. Mibe kerül ez évente és mégis mily akadályok; a víz majd leapad, majd ismét feldagad úgy hogy az átkelés szünetel. A jármű feneke örökösön török, majd a kötél szakad, az alá és feljáró igazittatik, a csiga javítás alá kerül, végül a jég zajlik, olykor a jármű part-hoz fagy. A part beomlása, a fővény feltorlása mind megannyi akadály. Tehát a haladás közepette jó volna egy állandó hid.

A tanonc barátai. Knopf Salamon nyitrai kereskedő megbizta Markstein Alfréd nevű 13 éves tanoncát, hogy egy körülbelül 50 korona árútereket tartalmazó csomagot vigyen el egyik vevőjének lakására. A tanonc pontosan meg akart felelni a megbízatásnak, de utközben Zalczér Mór és Krausz Sándor nevű hasonlókorú csavargó fiúkkal találkozott, kik rávettek, hogy a csomag tartalmát a helybeli Kohn-fele zalogüzletben érteke-sítse, ami 17 korona erejéig sikerült is neki. A kereskedő rájövén tanonca csinjére, feljelentést tett a kapitányságon, melynek közegei a késő éjjeli órákban elfogták a jeles társaságot, miután természetesen a bevételzett 17 korona java részét elköltötték. A bűnös fiuk ellen eljárást indítottak a rendőrségen.

Rendőri hírek. Dobrovoczki Istvánné lapásgyarmati lakosnő feljelentésére a kapitányságon eljárást tettek folyamatba Rumanacsik Mihályné szül. Szlezák Erzsébet gyümölcsárusnő ellen, ki feljelentő nővel való alkudozása közben megengedte magának azt a kofáink között nem épen szokatlan lejeést, hogy nyílt utcán többször arcul-ütötte Dobrovoczkiéét, kit csak a közbelépett rendőrség tudott kimenteni szorult helyzetéből. — Hasonlóan kihágási eljárás van folyamatban három

CSARNOK

A buddhizmus nyomai közép-Európában.

Irta: **Reviczky Bertalan.**
(Vége.)

parutcai csavargó ellen. kik Reisz Gábor 41 éves ottani lakost a törvényszék épülete előtt orozva megtámadták s csak a megtámadott védelmére menekültek el. A siető emberek fenyegetésére menekültek el. A rendőrség a vakmerő támadók kiletét nyomozása közben kipuhította. — Az elmúlt hét folyamán elővezették a kapitányságon Fuszka Erzsébet 42 éves moconoki lakosnőt és Móczik Tamás s Szücs Ágoston bélapataki ablakos-házalókat, kik egy helybeli koreszmában ittas állapotukban oly közveszélyes s botránys módon garázdalkodtak, hogy elővezetésük s elzárásuk szükségessé vált. — Fülöp Vince vidéki napszámot, amint elhagyta Schlesinger Dávid hid utcai szatós koreszmáját, ismeretlen egyén alkalmas pillanatban kifosztotta alig 10 korona pénztől s a zsákmánnyal eltűnt. A károsult feljelentése folytán a rendőrség nyomozást tett folyamatba a tettes kézrekerítésére, eljárása azonban a mai napig eredménytelen maradt.

Vakmerő lopás. Szakavatott módon végrehajtott lopás ügyében nyomoz a rendőrség. Radnay Miksa, a nyitrai honvéd csapatkórház törzsorvosa a minap feljelentéssel élt a rendőrségen, hogy ismeretlen egyén éjnek idején vakmerő módon behatolt zabori villájának kamrájába s onnan katonai ruhákat és egy igen értékes téli ló-pokrőcot elemelt. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a tolvaj kézrekerítésére, de dacára a számos kihallgatásnak, eljárása eddig eredménytelen maradt.

Vásári tolvajlás. A folyó hó 9-én Nyitra megtartott kirakóvásár alkalmával bűnügyekben jelentékenyen szaporodott a rendőri krónika. A többi között jelzett időben tetten érték Danyis Mária csabai cigányasszonyt, amint Czabány Sándor és Frank János érsekújvári csizmadia mesterek sátraiból arúccikket lopott. Minthogy a tettenérés folytán a lopott holmik visszakerültek tulajdonosaikhoz s a csizmadia mesterek a cigányasszony megbüntetését mellőzni kérték, a rendőrség beerte a bűnös nő eltoloncoltatásával s a város területéről való kitiltásával.

Lövöldöző suhancok. Tepliczki Jenő vármegye-utcai lakos augusztus 10-én feljelentést tett a rendőri hatóságnál négy helybeli suhanc ellen, kik a Szigeti-uton hat milliméteres pisztolyokból lövöldöztek, miközben egy vigyázatlan lövés feljelentő arcát érte, szerencsére azonban sebesülése nem súlyos természetű. Mind a négy feljelentett ellen hivatalból eljárást indítottak.

Máriacell cimen egy jeles könyvecske jelent meg, célja a híres kegyhelyet megismertetni. Tartalma: I. Máriacell története 1157-től napjainkig. II. A templom és kincstár részletes ismertetése, 12—15 díszes képpel illusztrálva. III. Mikor menjünk Máriacellbe? — a legalkalmasabb időpontok bucsujárásra, illetve az oda-utazásra, valamint a nevezetesebb magyar bucsujáratok ideje, név és hely szerint felsorolva. IV. Merre menjünk Máriacellbe? — az összes utirányok gyalog és vasuton, oda és vissza, vasuti összeköttetések, külön e célra vasuti térképpel, menetrendek, vasuti jegy árak, utközben a legnevezetesebb látványosságok leírása. V. Napi program Máriacellben — ugy magának Máriacellnek alapos megismerésére, mint vidéken a legvonzóbb természeti látványosságok megtekintésére: Lassingfall, Marienfall, Todtes-Weib (vizesek), Erlaufsee (hegyi tó) stb. a város alaprajzával, vidéke térképével. VI. Szállodák, vendéglők, vállalatok, üzletek stb. Máriacellben s utközben. — Kimerit tehát mindent, mit tudunk, ismernünk, látnunk lehet és kell. Kalauzsol minden téren és irányban, utközben is, ott is. Nélkülözhetetlen kézikönyv nemcsak a bucsu-zarándokoknak, hanem turistáknak és magánutazóknak is egyaránt. Mert hasonló magyar munka Máriacellről eddig még nincs. Emellett magánolvasmányul is fölüte ajánlható, hogy ha már személyesen nem láthatjuk Máriacell és vidékét, legalább tüzetes leírásból ismerhessük annak rendkívüli ségeit és esodait. Bolti ára díszes kiállításban, címképpel, fűzve, zsebalakban, 180 oldalnyi terjedelemben 1 kor. 50 filler. Kapható *Tóth* János plebánosnál, Fertőmegyes, Sopron megye.

Jó házból való egy-két gymn. tanulót szállásra elfogad állami népiskolai igazgató.

Cim a kiadóban. 110. 2-3.

A régészet nagy kárára korán elhunyt tudósunk Vosinszky Mór „Tolnavármegye az őskortól a honfoglalásig” című művében a Lengyelben talált őcserepeket hasonlónak találta a Trójában kiásott őcserepekkel, persze az utóbbiakat finomabb kivitelben, de a motívum és alak ugyanaz. Ez bizonyossága annak, hogy vidékünk őstelepesei kisázsiai származhattak, kik mint kereskedő nép a Feketetengerből a Duna folyását követve eljutottak úgy ennek, valamint mellékfolyóinak forrásáig, arúccikket raktározásául választva biztos erődfített helyeket, melyeket az utókor szintén védelmi helyekül használt fel, melyek mai napig romjaikkban is bámulatba ejtenek, és melyekkel a Duna és Vág völgye teli van szórva.

Ezen ősiakók és telepesek magokkal hozták ősi hazájokból vallásukat is.

A történelem tanítja, hogy Nagy Sándor, Macedonia királya világhódító hadjárataiban Indiát is foglalta el. A buddhizmus ekkor már az Indiában lakó népek vallása volt. Nagy Sándor katonái megismerkedvén e vallással, magukkal hozták át közép Európába is.

Kr. u. sz. előtti 6. és 5. században a buddhizmus reformation ment keresztül. Eleinte rejtve építette templomait, majd nyitabb, veszélyes ellenfél gyanánt lépett fel. De akkor is jobban szerette a mythikus, rejtélyes félhomályt, s inkább a barlangokba vonult magába szállani. Eleinte remeteszerű lakások voltak ezek, majd az ajtatoskodó hívek befogadására is épültek csarnokok s végre kifejlődtek a barlangtemplomok.¹

Említettem, hogy az agyagfalból egy kőkorszaki piramis esett ki. Ezek rendeltetését még nem fejtették meg a régiség kutatók. Sokan azt hiszik, hogy vagy szövő, vagy halfogó-háló nehezékek voltak, mert nagyságuk is különböző. Föltűnő azonban rajtuk, hogy felső kúpjukon be van vésvé egy küllös kerék. (A Csejthén találtakon a felső kúp le van törve). A küllös kerék Visnunak, a sok poézissal körülvevett istenségnek a jelképe, a mi onnan származik, hogy a mint Visnu ötödik leszállása alkalmával három lépéssel bejárta a földet, levegőt és eget, azonképen állandóan körül-

járja a világmindenséget, mint a nap, melynek isteni személyesítője az ó-hindu vallásban, beolvadt Visnu fogalmába. Jelenti a küllös kerék a napot is, a mely a sötét éj után megvilágítja az embert a nappal világosságával.

Ezen agyagpiramisok tehát szinte a vallás szerelvényeihez tartoztak és kis házi istenek gyanánt szolgálhattak.

Nem szándékom e véleményemet készpénz gyanánt forgalomba hozni, csak azt óhajtom, hogy a tudomány napja világítson be e rejtélyes helyiségek titkos sötétségébe és azt teljesen fel is oszlassa.

¹ Gáspár Ferenc. Utazás a föld körül. III. k. 140. lap.

Telefon.

Dr. R. J. Tudósítás hiányában kettős verzióból a kedvezőbbet tette be a f. szerkesztő. A megdöbbentő eset lesújtott minket, de azért a testületre követet dobni nem szabad egyesek eltévelyedéseért. Kaptunk névtelenül nyomtatott tudósítást az esetről némi kommentárral most utólag, de aki tudja, hogy a szerkesztő egymagában áll — tudósítók nélkül, a sok esetben megbocsát-Sokszor másképpen néznénk ki, ha tudósítanak lapunkat, de a kath. hírlapíró sorsa egyenlő a paedagoguséval: Quem dii oderunt...

Uri családnál egy-két kis leány az iskolai idényre ellátásra felvétetik. — Cim a kiadóhivatalban.

114. 1-0.

Házvezetőnő.

Falura uri családnál, egy tiszta erkölcsű, róm. kath. vallású, középkorú intelligens nő mint házvezetőnő kerestetik, ki ért a gazdasághoz, a házvezetésben jártas és a főzést tökéletesen bírja. A ki ruhavarráshoz ért, előnyben részesül. Fizetés megegyezés szerint. — Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad.

107. 3-3.

BUTOROK

a legolcsóbban kaphatók csak

VAJDA J.

butorkereskedőnél
NYITRA, PÁRUTCA 22 SZ.

Mindennemű réz-, nikkell- és vasbutor. — Veranda- és kerti-butorok. **Iroda-, előszoba- és konyhaberendezések.** Saját kárpitos-műhelyem, ahol legmodernebb kárpitos és díszítési munkák szakszerűen s izlésesen készülnek.

Minthogy t. vevőimnek jó árút, nagy választékot a legjutányosabb árak mellett nyújtok, tisztelettel kérem a n. é. butorvásárló közönséget, hogy b. rendeléseivel hozzám fordulni sziveskedjék.

VAJDA J.
butorkereskedő.

50 hálószoba, 40 ebédlő, 15-20 salon berendezés.

Uri szobák és vendég-szobák mindennemű styl- és minőségben állandóan raktáron vannak.

Száraz anyagból, kitűnő iparosok által készített mahagoni-, palisander-, köris-, cseresznye-, dió-, tölgy és szilfa

BUTORAIM

legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, jó izléssel készülnek.

HIRDETÉSEK.**Előzetes értesítés!**

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 10. sz. alatt (a dohány-nagyáruda mellett) f. hó végén **Dobos Jenő cég alatt RÖVID-, KÖTÖTTÁRU, NŐIDIVAT ÉS KÉZIMUNKA-ÜZLETET NYITOK.**

Raktáron állandóan a következő cikkeket tartom: csipke, himzés, szalag, grelok, ruhadíszek, divatóvek és táskák; kézimunka és hozzávaló pamutok, selymek és congré-fonalak, északi és congré-kelmék, kalotaszegi és torlónia vásznak; női, férfi és gyermek harisnyák és keztyűk; szabó-kellékek és mindenféle szövött-áru. **Pontos kiszolgálás, olcsó szabott árak!**

Nagybecsű támogatását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

113. 1-3.

DOBOS JENŐ.

Jó házból való keresztény fiut tanulónak felveszek.

Seilnacht József

= képfaragó, oltárépítő és aranyozó =
templom művészeti műterme

GALGÓCZ
(Nyitra megye).

Oltárok, szószékek, keresztelő-kutak, szobrok és keresztelői állomások stb. izléses készítése.

Régi oltárok atalkítása és díszítése.

Vázlatokat és költségeloirányzatokat díjmentesen küldök.

Polychromikus és festészet!

Mindenemű tárgyak minden alakban tiroliparjelleget szerint.

Németprócai templom főoltár 1897.

149. 48-52.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN. 2. 33-52.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát. — valamint **férfiszabó-műhelyét,** melyben úgy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgy mint teli és nyári öltözeteket, felöltőket, reverendákat, címádkákat, macecumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

VEREBÉLY GÉZA DIVATÁRÚHÁZA
NYITRA, TÓTH VILMOS-UTCA 4. (SZARVAS-SZÁLLÓ MELLETT)

Szenzációs alkalmi elárusítás!

Az idény előrehaladottsága folytán az összes mosóáru maradékok, napernyők, nyári keztyűk, szalmakalapok, himzeit ruhák és blúzok **mesés olcsó árakban!** — Az 1909-1910. iskolaidény közeledtével szíves figyelmébe ajánlom a t. e. szülők és gyámoknak, hogy minden szükséges **fiú és leány fehérneműt a legrövidebb időben, verseny kívüli árakban** beszájtok rendelkezésükre. — Különösen hangsúlyozni kívánom, hogy a nyitrai zarda főtisztelendő Főnöksége által előírt ruhákhoz szükséges kelmék, bélések és színórdíszek a fenti intézet és a kelméket gyártó telepek, mint pedig **cégem között létrejött szerződésbeli egyezmény alapján, kizárólagosan csak árúházamban** szerzhetők be. Bármely cégnek tehát azon állítása, hogy nála ezen kelmék sokkal olcsóbbak s hozzá még határozottan jobbak, nem állhat meg s nem lehet egyéb a **tisztességtelen verseny kétségbeejtő fickándozásainál.**

106. 7-11

FELTŰNŐ UJDONSÁGI**Delice**

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

1. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.